

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain, Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain ja maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annettua lakia siten, että siihen lisättäisiin markkinahäiriötilanteisiin liittyvä, Euroopan Unionin yhteisen maatalouspolitiikan mukaisia poikkeuksellisia markkinatoimenpiteitä koskeva säännös. Vastaava säännös ehdotetaan lisättäväksi myös Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annettuun lakiin, mitä säännöstä sovellettaisiin niissä tilanteissa, joissa markkinahäiriötilanteessa myönnettävä Euroopan unionin varoista rahoitettava tuki kohdennettaisiin suoraan viljelijöille. Ehdote-

tut säännökset ovat tarpeen sen vuoksi, että voitaisiin varmistaa markkinahäiriötilanteeseen liittyvien poikkeuksellisten markkinatoimenpiteiden asianmukainen täytäntöönpano Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetyssä aikataulussa.

Lisäksi maatalouden tukien toimeenpanosta annettua lakia ehdotetaan täydennettäväksi pysyvän laitumen siirtämisestä muuhun käyttöön annettavan ennakkoluvan myöntävän viranomaisen osalta.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
Markkinajärjestelyasetuksen 219 artiklassa tarkoitetut markkinahäiriötilanteet.....	3
Markkinajärjestelyasetuksen 220 artiklassa tarkoitetut markkinahäiriötilanteet.....	4
Markkinajärjestelyasetuksen 221 artiklassa tarkoitetut markkinahäiriötilanteet.....	5
Markkinahäiriötilanteita koskevat aikaisemmat ja mahdollisesti tulevaisuudessa käyttöön otettavat toimenpiteet.....	5
2.2 Nykytilan arviointi.....	5
3 ESITYKSEN TAVOITTEET, KESKEISET EHDOTUKSET JA TOTEUTTAMISVAIHTOEHDOT.....	6
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	7
5 ASIAN VALMISTELU.....	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	10
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	10
1.1 Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä.....	10
1.2 Laki Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle.....	10
1.3 Laki maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 11 §:n muuttamisesta.....	11
2 VOIMAANTULO.....	12
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	12
LAKIEHDOTUKSET.....	13
Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta.....	13
Laki Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain muuttamisesta.....	14
Laki maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 11 §:n muuttamisesta.....	15
LIITE.....	16
RINNAKKAISTEKSTIT.....	16
Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta.....	16
Laki Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain muuttamisesta.....	17
Laki maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 11 §:n muuttamisesta.....	18

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan mukaisesta maataloustuotteiden markkinajärjestelystä säädetään maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 992/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1308/2013, jäljempänä *markkinajärjestelyasetus*. Markkinajärjestelyasetus kattaa maataloustuotteiden tuontia ja vientiä, tuottajaorganisaatioita, ruhonluokitusta, hin-taselvityksiä, interventiovarastointia, kiintiöjärjestelmiä, kaupan pitämisen vaatimuk-sia, eräitä tukijärjestelmiä, kilpailusääntöjä, valtioneuvoston ja markkinahäiriöihin liittyviä toimenpiteitä koskevat säännökset. Näiden järjestelmien sisältöä on yksityiskohtaisesti selvitetty maataloustuotteiden markkinajär-jestelystä annettua lakia (999/2012), jäljem-pänä *markkinajärjestelylaki*, koskevassa hal-lituksen esityksessä (HE 131/2012 vp).

Markkinajärjestelyä koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö on jäsenvaltioissa pää-sääntöisesti suoraan sovellettavaa oikeutta, jonka täytäntöönpanosta ei erikseen kansallisesti säädetä. Markkinajärjestelyasetukseen sisältyy kuitenkin myös sellaisia säännöksiä, joiden toimeenpanoon liittyy kansallista har-kintavaltaa ja joiden perusteella tulee antaa täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Markkinajärjestelyä koskevan Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanosta Suomessa säädetään markkinajärjestelylais-sa. Kansallisessa lainsäädännössä ei kuiten-kaan nykyisin ole säännöksiä markkinajärjes-telyasetuksen 219 artiklassa tarkoitettujen markkinahäiriöiden vastaisten toimenpitei-den, 220 artiklassa tarkoitettujen poikkeuk-sellisten tukitoimenpiteiden tai 221 artiklassa tarkoitettujen erityisten ongelmien edellyttä-mien toimenpiteiden täytäntöönpanosta, jois-ta käytetään jatkossa termiä *markkinahäi-riötilanne*.

Euroopan unionin kokonaan rahoittamista viljelijätuista säädetään kansallisesti Euroo-pan unionin suorista tuista maataloudelle an-

netussa laissa (193/2013), jäljempänä *suorien tukien laki*. Myöskään suorien tukien lakiin ei sisälly säännöksiä markkinahäiriötilantei-den johdosta markkinajärjestelyasetuksen no-jalla suoraan viljelijöille myönnettävistä tuis-ta.

Maatalouden tukien toimeenpanosta anne-tussa laissa (192/2013), jäljempänä *toimeen-panolaki*, säädetään muun muassa eri viran-omaisten tehtävistä esimerkiksi tukiin, tukien myöntämiseen ja valvontaan liittyen. Toi-meenpanolaissa ei ole kuitenkaan nimen-omaista säännöstä siitä, mikä viranomainen tekee päätöksen suorien tukien lain 5 §:ssä tarkoitettua ennakkoluvasta pysyvän laitu-men siirtämisestä muuhun käyttöön.

2 Nykytila**2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö**

Markkinajärjestelyasetuksen 219 artiklassa tarkoitettut markkinahäiriötilanteet

Markkinahäiriötilanteista säädetään ensin-näkin markkinajärjestelyasetuksen 219 artik-lassa. Markkinahäiriöt voivat 219 artiklan mukaan johtua sisäisillä tai ulkoisilla mark-kinoilla esiintyvistä merkittävistä hintojen nousuista tai laskuista taikka muista tapah-tumista ja olosuhteisista, jotka merkittävästi häiritsevät tai uhkaavat häiritä markkinoita, jos tilanne todennäköisesti jatkuu tai heikke-nee entisestään. Tällaista tilannetta varten 219 artiklassa säädetään komission valtuu-desta antaa delegoituja säädöksiä markkina-järjestelyasetuksen 227 artiklan mukaisesti sellaisista toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen markkinahäiriötilanteen korjaamiseksi. Markkinajärjestelyasetuksen 227 artiklan mukaan komission delegoitu säädös tulee voimaan vain siinä tapauksessa, että Euroo-pan parlamentti tai neuvosto ei vastusta sitä kahden kuukauden määräajassa. Erittäin kii-reellisissä tapauksissa delegoituihin säädök-siin sovelletaan kuitenkin markkinajärjeste-lyasetuksen 228 artiklassa säädettyä kiireel-listä menettelyä, jonka nojalla annetut dele-goidut säädökset tulevat voimaan viipymättä

ja niitä sovelletaan niin kauan kuin Euroopan parlamentti tai neuvosto ei niitä vastusta.

Markkinajärjestelyasetuksen 219 artiklan mukaan ensisijaisesti sovelletaan markkinajärjestelyasetuksessa säädettyjä järjestelmiä. Tällaisia järjestelmiä ovat muun muassa tuotantokiintiöt, tuonti- ja vientirajoitukset, tuottajaorganisaatiotuki, yksityisen varastoinnin tuki, vientituki ja eräät muut tuet sekä varastointijärjestelyt. Vasta, jos nämä toimenpiteet ovat riittämättömiä, voidaan soveltaa markkinajärjestelyasetuksen 219 artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä. Mainitun 219 artiklan mukaan toimenpiteillä voidaan laajentaa tai muuttaa muiden markkinajärjestelyasetuksessa säädettyjen toimenpiteiden soveltamisalaa, kestoja tai muita näkökohtia taikka säätää vientituista tai keskeyttää tuontitullit kokonaan tai osittain tiettyjen määrien tai kausien osalta.

Esimerkkinä edellä selostetusta markkinahäiriötilanteeseen liittyvästä kiireellisestä toimenpiteestä voidaan mainita tuki, josta säädetään 29 päivänä syyskuuta 2014 voimaan tullessa tiettyjen hedelmien ja vihannesten tuottajille tilapäisesti myönnettävistä poikkeuksellisista lisätukitoimenpiteistä annetussa komission delegoidussa asetuksessa (EU) N:o 1031/2014 (*hedelmien ja vihannesten lisätuki*) ja jonka säädösperustana on markkinajärjestelyasetuksen 219 ja 228 artikla. Komission delegoidun asetuksen johdanto-osan mukaan asetus on annettu, koska Venäjän tiettyjen tuotteiden tuonnille Euroopan unionista asettama kielto on aiheuttanut vakavan uhan ja koska hinnat ovat alentuneet huomattavasti tärkeän vientikohteen yhtäkkiä kadotessa. Edelleen johdanto-osassa todetaan näyttävän siltä, että markkinoille on syntynyt tilanne, jonka ratkaisemiseen markkinajärjestelyasetuksen nojalla käytettävissä olevat tavanomaiset toimenpiteet eivät riitä.

Suomessa ei ole kansallista lainsäädäntöä hedelmien ja vihannesten lisätuen täytäntöönpanosta. Tämä lisätuki liittyy kuitenkin tuottajaorganisaatiotukeen, jonka täytäntöönpanosta säädetään markkinajärjestelylaissa. Koska asiasta ei ole nimenomaisesti säädetty, mahdollisessa tuen myöntämisessä on tulkittu voitavan tarvittaessa soveltaa tuottajaorganisaatiotukea koskevia Euroopan unionin ja kansallisen lainsäädännön säännöksiä. Ky-

seistä tukea ei ole ainakaan vielä Suomessa haettu.

Toisena esimerkkinä markkinajärjestelyasetuksen 219 ja 228 artiklan mukaisista toimenpiteistä voidaan mainita 4 päivänä syyskuuta 2014 voimaan tullut tilapäisen poikkeuksellisen yksityisen varastoinnin tukijärjestelmän avaamisesta tietyille juustoille ja tuen määrän vahvistamisesta ennalta annettu komission delegoitu asetus (EU) N:o 950/2014. Tämän asetuksen täytäntöönpano olisi ollut Suomessa mahdollista markkinajärjestelylaissa säädettyjen yksityisen varastoinnin tukea koskevien säännösten nojalla. Kyseistä tukea ei ole kuitenkaan haettu Suomessa ja asetus kumottiin 22 päivänä syyskuuta 2014 annetulla komission delegoidulla asetuksella (EU) N:o 992/2014.

Kolmantena esimerkkinä markkinajärjestelyasetuksen 219 ja 228 artiklan mukaisista toimenpiteistä voidaan mainita 4 päivänä syyskuuta 2014 voimaan tullut maito- ja maitotuotealan tilapäisistä poikkeustoimenpiteistä voimaa ja rasvattoman maitojauheen julkisen interventiojakson pidentämiseksi vuonna 2014 annettu komission delegoitu asetus (EU) N:o 949/2014. Asetuksen kansallinen täytäntöönpano olisi mahdollista markkinajärjestelylain interventiovarastointia koskevien säännösten nojalla. Kyseistä järjestelyä ei ole kuitenkaan Suomessa haettu.

Markkinajärjestelyasetuksen 220 artiklassa tarkoitettut markkinahäiriötilanteet

Markkinahäiriötilanteista säädetään myös markkinajärjestelyasetuksen 220 artiklassa, jonka mukaan komissio voi antaa poikkeuksellisia markkinatukitoimenpiteitä koskevia täytäntöönpanosäädöksiä. Näillä tukitoimenpiteillä voidaan huomioida Euroopan unionin sisäisen ja kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan rajoitukset, joita voi aiheutua eläintautien leviämisen estämistoimenpiteistä, sekä vakavat markkinahäiriöt, jotka liittyvät suoraan kansanterveyden taikka eläinten tai kasvien terveyden ja tautien riskeistä johtuvaan kuluttajien luottamuksen menettämiseen.

Esimerkkinä markkinajärjestelyasetuksen 220 artiklan nojalla annetusta säännöksestä voidaan mainita 25 päivänä huhtikuuta 2014

poikkeuksellisista markkinatukitoimenpiteistä sianliha-alalla Liettuassa ja poikkeuksellisista markkinatukitoimenpiteistä sianliha-alalla Puolassa annetun täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 324/2014 muuttamisesta annettu komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 428/2014. Liettua ja Puola saavat myöntää mainitun asetuksen nojalla tukea tiettyjen eläinten teurastamiseen afrikkalaisen sikaruton leviämisen estämisen varmistamiseksi.

Markkinajärjestelyasetuksen 221 artiklassa tarkoitettut markkinahäiriötilanteet

Markkinahäiriötilanteista säädetään lisäksi markkinajärjestelyasetuksen 221 artiklassa, jonka mukaan komissio voi antaa täytäntöönpanosäädöksiä kiireellisistä toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen erityisten ongelmien ratkaisemiseksi. Nämä toimenpiteet voivat poiketa markkinajärjestelyasetuksen säännöksistä siinä määrin ja niin pitkän ajan kuin on ehdottoman välttämätöntä. Komissio voi hyväksyä 221 artiklan nojalla välittömästi sovellettavia täytäntöönpanosäädöksiä erittäin kiireellisissä tapauksissa sellaisissa tilanteissa, jotka todennäköisesti johtavat tuotanto- ja markkinaolosuhteiden nopeaan heikkenemiseen ja joita saattaisi olla vaikea korjata, jos toimenpiteiden hyväksyminen viivästyy.

Markkinahäiriötilanteita koskevat aikaisemmat ja mahdollisesti tulevaisuudessa käytöön otettavat toimenpiteet

Aikaisemmin toteutetuista markkinahäiriötilanteeseen liittyvästä poikkeuksellisesta markkinatukitoimenpiteestä voidaan mainita maitoalalla vuonna 2010 maidontuottajille maitoalan erityisenä markkinatukitoimenpiteenä Euroopan unionin varoista maksettu tuki. Mainitusta tuesta säädettiin 17 päivänä joulukuuta 2009 voimaan tulleella erityisen markkinatukitoimenpiteen vahvistamisesta maitoalalla annetulla komission asetuksella (EU) N:o 1233/2009, jonka mukaan komissiolle piti ilmoittaa tuen myöntämisen kriteerit 31 päivään maaliskuuta 2010 mennessä ja tuki piti maksaa tuensaajille (maidontuottajille) 30 päivään kesäkuuta 2010 mennessä. Vuonna 2010 edellä mainittua tukea ja sen

täytäntöönpanoa koskevat tarpeelliset kansalliset säännökset voitiin antaa maitoalan erityisestä markkinatukitoimenpiteestä annetulla valtioneuvoston asetuksella (138/2010), koska tuolloin oli vielä voimassa sittemmin kumottu maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annettu laki (1336/1992), johon sisältyi varsin välttämättä asetuksenantovaltuuspykälä (13 §).

Esimerkkinä mahdollisista suoraan tuottajille maksettavista ja kokonaan Euroopan unionin varoista rahoitettavista markkinahäiriötilanteisiin liittyvistä tuista voidaan mainita Euroopan komissiossa parhaillaan harkinnassa oleva ja uutisissakin viime aikoina laajalti huomioitu maitoalan kriisituki. On hyvin mahdollista, että toteutuessaan mainittu suoraan tuottajille maksettava kriisituki ei olisi minkään nykyisen tukijärjestelmän mukaisesti myönnettävä ja maksettava tuki eikä tuen täytäntöönpanossa voitaisi siten hyödyntää nykyisiä viljelijätukijärjestelmiä koskevia kansallisia säännöksiä.

2.2 Nykytilan arviointi

Edellä kuvatun kaltaisen kiireellisenä annettavan Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpano on ongelmallista, jos täytäntöönpano edellyttää joidenkin seikkojen säätämistä kansallisella tasolla, kuten usein on. Ongelmat liittyvät erityisesti säädöstenantovaltuuksiin, aikatauluihin ja viranomaisten toimivaltuuksiin.

Edellä mainittua vuonna 2010 maitoalalla maksettua kriisitukea koskevat tarpeelliset kansalliset säännökset voitiin antaa valtioneuvoston asetuksella 138/2010, koska tuolloin oli vielä voimassa sittemmin kumottu laki maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä. Sen sijaan voimassa olevassa Euroopan unionin varoista kokonaan rahoitettavia viljelijätukia koskevassa kansallisessa lainsäädännössä ei ole sellaista säännöstä, jossa säädettäisiin markkinahäiriötilanteen johdosta tuottajille markkinajärjestelyasetuksen nojalla myönnettävistä tuista eikä myöskään sellaista säännöstä, jonka nojalla Euroopan unionin rahoittamasta tuottajille maksettavasta kriisituesta voitaisiin antaa tarvittavia kansallisia alemmanasteisia säännöksiä sen varmistami-

seksi, että markkinahäiriötilanteiden johdosta tuottajille myönnettävä kriisituki voitaisiin saada maksettua Euroopan unionin lainsäädännössä asetetuissa aikarajoissa.

Täytäntöönpanoa koskevien säännösten puutteellisuus on ongelmallista erityisesti siksi, että markkinahäiriötilanteisiin liittyvien tukien täytäntöönpano voi edellyttää Euroopan unionin lainsäädäntöä tarkempien kansallisten säännösten antamista hyvin nopealla aikataululla. Esimerkiksi hedelmien ja vihannesten lisätukea koskeva asetusluonnos jaettiin maatalouden yhteisen markkinajärjestelyn komiteassa jäsenvaltioiden edustajille 16 päivänä syyskuuta 2014. Esityksen sisältö muuttui vielä merkittävästi tästä versiosta ja uusi versio saatiin vasta asetuksen julkaisemisen yhteydessä 29 päivänä syyskuuta 2014, jolloin asetus tuli välittömästi voimaan. Suomenkielinen versio asetuksesta saatiin vasta asetuksen julkaisemisen yhteydessä. Asetuksen täytäntöönpanon valmisteluun Suomessa jäi siten vain muutama päivä aikaa eikä tuona aikana ollut edes tietoa niistä muutoksista, jotka asetukseen tehtiin vielä ennen sen julkaisua.

Markkinahäiriötilanteissa on kyse poikkeuksellisista tilanteista, joita ei ole mahdollista ennakoita. Jos markkinahäiriötilanteisiin liittyviä markkinatukitoimenpiteitä on tarvetta soveltaa, niitä koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö annetaan kiireellisesti. Tällöin tulisi olla käytettävissä sellaiset kansalliset säännökset, joiden nojalla kansalliset toimenpiteet voidaan toteuttaa ja joiden nojalla voidaan antaa tarvittavat Euroopan unionin lainsäädäntöä täydentävät kansalliset säännökset.

Tulevaisuudessa mahdollisesti käyttöön otettavien markkinahäiriötilanteisiin liittyvien markkinatukitoimenpiteiden osalta ei ole varmuutta siitä, että kansallisesti päätettävät asiat olisi mahdollista ratkaista soveltamalla ja tulkitsemalla nykyisin voimassa olevia säännöksiä. Tuen hakemista harkitsevalla toimijalla tulisi olla käytettävissään kansallisten vaatimusten sisältö Euroopan unionin asetuksen voimaan tullessa tai ainakin pikaisesti sen jälkeen. Myös Euroopan unionin lainsäädäntöön sisältyvän lojaliteettiperiaatteen kannalta on ongelmallista, jos Euroopan

unionin lainsäädäntöä ei saada pantua kansallisesti täytäntöön oikeassa aikataulussa.

Markkinajärjestelyasetuksen ja Euroopan unionin kokonaan rahoittamien viljelijätukien täytäntöönpanon osalta voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö jakautuu siten, että edellisestä säädetään markkinajärjestelylaissa ja jälkimmäisestä toimeenpanolaissa ja suorien tukien laissa. Näiden lakien säännökset esimerkiksi toimivaltaisista viranomaisista, tuen hakemis-, myöntämis- ja maksamismenettelyistä sekä valvonnasta eroavat toisistaan. Markkinahäiriötilanteeseen liittyvien markkinatukitoimenpiteiden täytäntöönpanossa olisi perusteltua hyödyntää voimassa olevassa kansallisessa lainsäädännössä edellä mainittuja seikkoja koskevia säännöksiä siten, ettei niistä olisi erikseen tarpeen säätää markkinahäiriötilanteiden osalta.

Toimeenpanolaissa ei ole nimenomaista säännöstä toimivaltaisesta viranomaisesta pysyvää laidunta koskevan suorien tukien lain 5 §:ssä tarkoitetun ennakkoluvan myöntämistä koskevassa asiassa. Koska viranomaisten tehtävistä on kuitenkin säädettävä lain tasolla, toimeenpanolakiin tulisi ottaa asiaa koskeva säännös. Pysyvien laidunten osuus maatalousmaasta on 31 päivänä loka-kuuta 2014 tilanteeseen tehdyn tarkastelun tulosten mukaan vähentynyt vuonna 2014 yhteensä 6,6 prosenttia viitealaan verrattuna, joten enakkolupamenettely tulee ottaa käyttöön vuonna 2015. Koska kunta myöntää valtuosan suorien tukien lain nojalla myönnettävistä tuista ja koska mainitun ennakkoluvan hakeminen kytkeytyy olennaisilta osiltaan maataloustukien hakemiseen ja erityisesti niin sanottuun päätukihakuun, tehtävä sopisi luonteeltaan parhaiten kunnan tehtäväksi.

3 Esityksen tavoitteet, keskeiset ehdotukset ja toteuttamisvaihtoehdot

Esityksen tavoitteena on varmistaa, että kansalliseen lainsäädäntöön sisältyisi jatkossa markkinahäiriötilanteisiin liittyvien tukien täytäntöönpanossa tarvittavat säännökset. Tämä toteutettaisiin säätämällä sekä markkinajärjestelylaissa että suorien tukien laissa tarpeellisista valtuussäännöksistä. Näin markkinahäiriötilanteisiin liittyvien tukien ja

toimenpiteiden täytäntöönpanossa voitaisiin hyödyntää kussakin lainsäädännössä voimassa olevia säännöksiä esimerkiksi toimivaltaisista viranomaisista, tuen hakemisesta, myöntämisestä ja maksamisesta sekä valvonnasta.

Markkinahäiriötilanteisiin liittyvä tarve antaa kansallisia säännöksiä voi koskea esimerkiksi tuen myöntämisen tarkempia edellytyksiä, tuen tasoa tai tukeen oikeutettuja toimenpiteitä. Lähtökohtaisesti tämäntyyppisistä seikoista tulisi olla ainakin perussäännös lain tasolla. Euroopan unionin kokonaan rahoittamista viljelijätuista säädetään pääosin jäsenvaltioissa suoraan sovellettavissa Euroopan unionin asetuksissa kuitenkin siten, että jäsenvaltiolla on joko mahdollisuus tai velvollisuus säätää kansallisesti tarkemmin joistakin viljelijätuista liittyvistä seikoista.

Lienee selvää, että edellä kuvatun kaltaisessa markkinahäiriötilanteeseen liittyvässä Euroopan unionin asetusten valmisteluajankautulussa ei ole mahdollista valmistella kutakin tapausta varten erikseen laintasoisia kansallisia säännöksiä siten, että ne olisivat sovellettavissa Euroopan unionin asetuksen voimaantullessa tai edes pian tämän jälkeen. Esimerkiksi aiemmin mainittu hedelmien ja vihannesten lisätuki koskee tuotteiden korjaamatta jättämisestä maksettavia korvauksia ja Euroopan unionin asetuksen voimaantulo ajoittui Suomessa kasvukauden loppupuolelle. Myöhässä voimaan tulevalle tuotteiden korjaamatta jättämisestä koskevalle lain säännökselle ei olisi kyseisessä tapauksessa enää käyttöä.

Koska valtioneuvoston asetusten valmistelu ja voimaansaattaminen on lakeja huomattavasti nopeampaa, olisi tarkoituksenmukaista säätää lailla markkinahäiriötilanteita koskevasta yleisemmästä valtuudesta antaa Euroopan unionin lainsäädäntöä tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Markkinahäiriötilanteissa voitaisiin ehkä soveltaa yleislakina valtioneuvostulakia (688/2001), valtioneuvostulain 2 §:n mukaan lain 8—37 § koskee soveltuvin osin Euroopan unionin varoista myönnettävää tukea. Valtioneuvostulain 8 §:n mukaan ”tarkempia säännöksiä tämän lain soveltamisalaan kuuluvan valtioneuvostuksen talousarvion mukaisesti myöntämisestä, maksamisesta ja käy-

töstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella”. Vaikka markkinahäiriötilanteessa voitaisiinkin antaa tarkempia kansallisia säännöksiä valtioneuvostulain nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella, vaikuttaa maatalouden alaan liittyvän yksittäisen tuen myöntäminen ja hallinnointi kaikilta osin valtioneuvostulain nojalla vaikealta ottaen muun muassa huomioon, että Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetyistä menettelyistä esimerkiksi tuen hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta ja valvonnasta sekä toimivaltaisista viranomaisista säädetään maatalousalan lainsäädännössä.

Edellä sanotun perusteella on perusteltua pyrkiä ratkaisemaan markkinahäiriötilanteisiin liittyvät kansalliset lainsäädännölliset ongelmat maatalousalan kansallisessa lainsäädännössä. Edellä esitetyistä syistä johtuen olisi perusteltua ja tarkoituksenmukaista säätää markkinajärjestelylaissa ja suorien tukien laissa valtuudesta antaa Euroopan unionin lainsäädäntöä tarkempia säännöksiä markkinahäiriötilanteisiin liittyvistä tuista ja toimenpiteistä valtioneuvoston asetuksella, kun markkinahäiriötilanteita koskevaa Euroopan unionin lainsäädäntöä pannaan täytäntöön.

4 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole valtioneuvostollisia vaikutuksia. Valtion vuoden 2015 talousarvioesityksen momentin 30.20.41 (EU-tulotuki ja EU-markkinatuki) päätösosan mukaan määrärahaa saa käyttää maataloudelle kohdennettuna Euroopan unionin kokonaan rahoittaman kriisituen maksamiseen. Momentin selvitysosana mukaan on mahdollista maksaa maataloudelle kohdennettua Euroopan unionin kokonaan rahoittamaa kriisitukea myöhemmin Euroopan unionissa tehtävän päätöksen mukaisesti. Aiemmin sanotun mukaisesti komission asetuksessa markkinahäiriötilanteen johdosta myönnettävästä kriisistä säädetään se euromäärä, joka jäsenvaltioissa voidaan kunakin kriisitukena myöntää ja joka rahoitetaan kokonaisuudessaan Euroopan unionin varoista. Esityksessä ehdotettujen muutosten perusteella mahdollisesti maksettavat tuet toteutettaisiin valtioneuvoston kehyspäätösten ja valtion talousarvioiden mu-

kaisten määrärahojen sekä henkilötyövuosimäärien puitteissa

Vaikutuksia viranomaisten toimintaan tai viranomaisten henkilöresursseihin on vaikea arvioida, koska ei ole tiedossa, minkälaisia mahdollisia markkinahäiriötilanteista aiheutuvia markkinatukitoimenpiteitä Euroopan unionissa otetaan käyttöön, milloin niitä otetaan tulevana vuosina käyttöön tai mille sektoreille ja tuensaajille kulloinenkin markkinatukitoimenpide kohdistuu. Arvioiden mukaan mahdollisesti myönnettävät kriisituet voidaan hoitaa nykyisten viranomaishenkilöresurssien puitteissa. Tätä arviota tukee se, että aiemmin vuonna 2010 maidontuottajille maksettu kriisituki voitiin hoitaa ilman lisähenkilöresursseja Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyssä aikataulussa.

Yritysten ja maataloustuottajien näkökulmasta katsottuna markkinajärjestelyasetuksen nojalla markkinahäiriötilanteiden johdosta myönnettävä ja maksettava tuki kompensoi yrityksille ja maataloustuottajille markkinahäiriötilanteista aiheutuneita tulonmenetyksiä. Kompensaation suuruus riippuu Euroopan komission päätöksistä.

Esityksen vaikutusten arvioinnin osalta on lisäksi syytä todeta, että markkinahäiriötilanteisiin liittyen hallituksen esitys koskee valtuutta antaa säännöksiä valtioneuvoston asetuksella, jos markkinahäiriöitä tai markkinahäiriötilanteita koskeva Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpano edellyttää tarkempien kansallisten säännösten antamista. Kunkin mahdollisen markkinahäiriötilanteen johdosta suoritettavan toimenpiteen tai myönnettävän tuen vaikutukset tulevat arvioidavaksi siinä vaiheessa, kun toimenpiteen tai tuen tarkempi sisältö on tiedossa ja kun annetaan toimenpidettä tai tukea koskeva Euroopan unionin lainsäädäntöä tarkentava valtioneuvoston asetus.

Kunnan tehtäväksi ehdotetaan suorien tukien lain 5 §:ssä tarkoitettun ennakkoluvan myöntämistä. Arvioiden mukaan ennakkolupia haettaisiin vuonna 2015 noin 200 kappaletta ja nämä hakemukset jakautuisivat eri puolelle Suomea. Ennakkolupamenettely pysyvien laitumien siirtämiseksi muuhun käyttöön olisi lisäksi sekä Euroopan unionin että kansallisen lainsäädännön mukaan käytössä ainoastaan vuonna 2015. Edellä mainituilla

perusteilla arvioidaan, että kunnat voivat hoitaa kyseisen tehtävän vuonna 2015 nykyisten henkilöresurssien puitteissa. Lisäksi eduskunnan käsiteltävinä oleviin hallituksen esityksiin HE 140/2014 vp ja HE 177/2014 vp sisältyviin lakiehdotuksiin liittyy ehdotuksia paitsi kuntien tehtävien vähentämisestä niin myös sellaisista seikoista, jotka helpottavat ja yksinkertaistavat kuntien tehtävien hoitamisessa viljelijätukien myöntämisessä.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä. Esityksen valmistelu aloitettiin hedelmien ja vihannesten lisätuen voimaantulon yhteydessä ja kun syys-lokakuussa 2014 saatiin tietoa mahdollisesta maitoalan kriisituen käyttöönotosta. Asiasta on alustavasti oltu yhteydessä oikeusministeriöön.

Hallituksen esitysluonnoksesta on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Maaseutuvirastolta, Elintarviketeollisuusliitto ry:ltä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Suomen Kuntaliitolta, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppiaiden liitto ry:ltä ja Puutarhaliitto - Trädgårdsförbund ry:ltä.

Lausuntoaikaa on jouduttu lyhentämään huomattavasti annettuihin ohjeisiin verrattuna siitä johtuen, että esitys tulee antaa eduskunnalle viimeistään 4 päivänä joulukuuta 2014, jotta se voitaisiin käsitellä tämän vaalikauden aikana. Lisäksi hallituksen esitykseen sisältyvät lait tulisi saada voimaan mahdollisimman pian, jotta Euroopan unionin varoista mahdollisesti myönnettävä ja kokonaan rahoitettava kriisituki — erityisesti mahdollinen maitoalan kriisituki tuottajille — voitaisiin myöntää ja maksaa tuensaajille Euroopan unionin lainsäädännössä asetettavissa aikarajoissa.

Esityksestä on saatu lausunnot oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Maaseutuvirastolta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Suomen Kuntaliitolta, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä ja Maidonjalostajien ja meijeritukkukauppiaiden liitto ry:ltä. Oikeusministeriöllä ei ollut lausuttavaa esi-

tyksestä. Valtiovarainministeriöllä ei ollut huomautettavaa lakiehdotusten sisältöön. Muut lausunnonantajat kannattivat esityksen antamista eivätkä esittäneet siihen muutoksia. Maaseutuvirasto toi lausunnossaan esiin henkilöstöresurssitarpeet ja tietojärjestelmämuutoksista aiheutuvat kustannukset. Suomen Kuntaliitto piti lausunnossaan tärkeänä sitä, että ennakkolupamenettelyn käyttöön otossa varmistetaan tuen hakemisen ja myönnön selkeys sekä yksiselitteisyys sekä myöntäjän että hakijannäkökulmasta.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain ja

maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 140/2014 vp) ja hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista sekä maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain muuttamisesta ja maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 177/2014 vp), joissa ehdotetaan muutoksia joihinkin samoihin suorien tukien lain ja toimeenpanolain pykäliin kuin tässä hallituksen esityksessä. Tähän hallituksen esitykseen sisältyvät muutosehdotukset suorien tukien lakiin ja toimeenpanolakiin tulee yhteensovittaa edellä mainittujen hallitusten esitysten kanssa eduskuntakäsittelyn aikana.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä

2 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälän 1 momentin 4 kohtaa ehdotetaan teknisesti muutettavaksi ehdotetusta uudesta 5 kohdasta johtuen. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 kohta, jossa informatiivisesti viitattaisiin siihen, että markkinahäiriötilanteissa viljelijöille myönnettävistä tuista säädetään suorien tukien laissa.

3 §. *Määritelmät.* Pykälän 34 kohtaa ehdotetaan teknisesti muutettavaksi ehdotetusta uudesta 35 kohdasta johtuen. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 35 kohta, jossa säädetäisiin markkinahäiriötilanteen määritelmästä. Markkinahäiriötilanteella tarkoitettaisiin markkinajärjestelyasetuksen 219—221 artikloissa tarkoitettua tilannetta. Mainittujen artiklojen sisältöä on kuvattu tarkemmin edellä yleisperustelujen kohdassa 2.1 (Lainsäädäntö ja käytäntö).

Markkinahäiriöt. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi väliotsikko ehdotetun markkinahäiriötilanteesta myönnettävää tukea koskevan uuden 36 a §:n lisäämisen johdosta.

36 a §. *Tuki markkinahäiriötilanteessa.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 36 a §, jonka mukaan markkinahäiriötilanteesta voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä markkinajärjestelyasetuksen 219—221 artiklan nojalla myönnettävän tuen käyttöönottoa, tuen saajaa, tuen myöntämisen edellytyksiä, tuen määrää, tukikelpoisia kustannuksia, tuen hakemista, tuen myöntämistä, tarvittavia selvityksiä ja määräaikoja koskevista vaatimuksista Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyissä rajoissa. Edellä mainitut ovat tyypillisesti seikkoja, joista uuden tukimuodon yhteydessä voidaan joutua kansallisesti säätämään tarkemmin.

Jos markkinahäiriötilanteesta päätettäisiin maksaa markkinajärjestelyasetuksen nojalla tukea, tästä annettaisiin joko komission delegoitu tai komission täytäntöönpanoasetus oikeusperustana olevasta markkinajärjestelyasetuksen artiklasta riippuen. Säännös tulisi

sovellettavaksi ainoastaan sellaisissa markkinahäiriötilanteissa, joissa komissio päättää ottaa käyttöön markkinahäiriötilanteen johdosta maksettavan kriisituen tietyille tuotantoalalle, eikä näin ollen ole mahdollista arvioida, milloin tai kuinka usein säännös tulisi tulevana vuosina sovellettavaksi.

Ehdotetun asetuksenantovaltuuden nojalla annettavat säännökset voisivat sisällöllisesti koskea edellä mainittuja seikkoja. Valtioneuvoston asetuksenantovaltuus olisi kuitenkin rajattu lisäksi siten, että kyseeseen tulisivat vain Euroopan unionin lainsäädännössä sallitut tai edellytetyt säännökset ja siten, että asetuksia voitaisiin antaa vain Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyissä rajoissa.

Markkinajärjestelylain säännökset muun muassa tuensaajien valvonnasta, viranomaisen tietojensaantioikeudesta, tukien takaisinperinnästä ja muutoksenhausta tulisivat sovellettavaksi myös markkinahäiriötilanteesta myönnettäviin tukiin. Maaseutuvirasto olisi markkinajärjestelylain 4 §:n mukaan toimivaltainen viranomainen ja vastaisi lain 55 §:n mukaan tuen hakijoita ja saajia koskevista tarkastuksista, joten markkinajärjestelylain soveltamisalaan kuuluvien toimenpiteiden osalta ei olisi tarpeen säätää erikseen toimivaltaisista viranomaisista.

1.2 Laki Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle

1 §. *Soveltamisala.* Suorien tukien lain 1 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan suorien tukien lakia sovellettaisiin myös markkinajärjestelyasetuksen 219—221 artiklan nojalla viljelijöille myönnettävään tukeen markkinahäiriötilanteesta. Viljelijöille markkinajärjestelyasetuksen nojalla myönnettävien ja maksettavien tukien kytkeminen suorien tukien lain soveltamisalaan on perusteltua sen vuoksi, että toimeenpanolakia sovelletaan muun muassa suorien tukien lain nojalla myönnettäviin tukiin. Näin ollen toimeenpanolain säännökset muun muassa tuen hakemisesta ja myöntämisestä, tuensaajien valvonnasta, viranomais-

tietojensaantioikeudesta, tukien takaisinperinnästä ja muutoksenhausta tulisivat sovellettavaksi myös markkinahäiriötilanteessa markkinajärjestelyasetuksen nojalla suoraan viljelijöille myönnettäviin tukiin. Markkinajärjestelylaissa ei puolestaan ole suoraan viljelijöille myönnettäviin, markkinahäiriötilanteisiin liittyviin tukiin soveltuvia säännöksiä esimerkiksi tuen hakemisesta, myöntämisestä tai valvonnasta.

4 a luku. *Markkinajärjestelyasetuksen nojalla myönnettävä tuki.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 a luku ja sen otsikko ehdotetun markkinahäiriötilanteessa myönnettävää tukea koskevan uuden 25 a §:n lisäämisen johdosta.

25 a §. *Tuki markkinahäiriötilanteessa.* Suorien tukien lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 25 a §, jossa säädettäisiin markkinahäiriötilanteessa maksettavasta tuesta. Ehdotuksen mukaan markkinahäiriötilanteessa voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä markkinajärjestelyasetuksen 219—221 artiklan nojalla myönnettävän tuen käyttöönottoa, tuen saajaa, tuen myöntämisen edellytyksiä, tuen määrää, tukikelpoisia kustannuksia, tuen hakemista, tuen myöntämistä, tarvittavia selvityksiä ja määräaikoja koskevista vaatimuksista Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyissä rajoissa. Valtioneuvoston asetuksenantovaltuus olisi kuitenkin rajattu siten, että mainituista seikoista voitaisiin säätää ainoastaan Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

Jos markkinahäiriötilanteessa päätettäisiin maksaa markkinajärjestelyasetuksen nojalla tukea suoraan viljelijöille, tästä annettaisiin joko komission delegeoitu tai komission täytäntöpanoasetus oikeusperustana olevasta markkinajärjestelyasetuksen artiklasta riippuen. Mainittuun komission asetukseen tulisi sisältymään arvioiden ja aiemmista tuottajille markkinahäiriötilanteiden johdosta maksettavista tuista saatujen kokemusten mukaan säännöksiä muun muassa tuen myöntämisen edellytyksistä, tuen saamisen ehdoista, tuen jäsenvaltiokohtaisesta enimmäismäärästä, siitä aikataulusta, jolloin tuen saamisen ehdoista on ilmoitettava komissiolle, sekä siitä, milloin tuki on viimeistään maksettava tuensajalle. Säännös tulisi sovellettavaksi ainoastaan sellaisissa markkinahäiriötilanteissa,

joissa komissio päättää ottaa käyttöön markkinahäiriötilanteen johdosta tuottajille maksettavan kriisituen tietyille tuotantosuunnalle, eikä näin ollen ole mahdollista arvioida, milloin tai kuinka usein säännös tulisi tulevina vuosina sovellettavaksi.

1.3 Laki maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

11 §. *Kunta.* Lain 11 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 a kohta, jossa säädettäisiin kunnan tehtäväksi tehdä päätös suorien tukien lain 5 §:ssä tarkoitetun ennakkoluvan myöntämisestä. Suorien tukien lain 5 §:n 1 momentin mukaan ennakkolupamenettely pysyvän laidun siirtämisestä muuhun käyttöön otetaan käyttöön, jos pysyvien laidunten osuus maatalousmaassa vähenee säännöksen mukaiseen viitealaan verrattuna vähintään viisi mutta enintään kymmenen prosenttia. Suorien tukien lain säännös perustuu tältä osin jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaan Euroopan unionin lainsäädäntöön. Ennakkolupamenettely otetaan suorien tukien lain mukaan käyttöön valtioneuvoston yleisistunnon päätöksellä ja ennakkoluvan edellytyksistä säädetään suorien tukien lain nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella. Pysyvien laidunten osuus maatalousmaasta on 31 päivän lokakuuta 2014 tilanteeseen tehdyn tarkastelun tulosten perusteella vähentynyt vuonna 2014 yhteensä 6,6 prosenttia viitealaan verrattuna, joten menettely tulee ottaa käyttöön vuonna 2015. Koska suorien tukien laissa ei ole nimenomaista säännöstä ennakkoluvan myöntävästä viranomaisesta ehdotetaan, että ennakkoluvan myöntämisestä päättäisi kunta. Ennakkoluvan hakeminen olisi ajankohtaista tukivuoden keväällä. Ennakkoluvalla on olennainen kytkös viljelijätukien hakemiseen ja viljelijän kannalta katsottuna päätös ennakkoluvasta tulisi olla viljelijän tiedossa viimeistään silloin, kun tukihakemusta voidaan viimeisen kerran muuttaa, mistä johtuen kunta olisi tarkoituksenmukaisin viranomainen ennakkoluvan myöntäjäksi.

2 Voimaantulo

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esityksessä ehdotettavat asetuksenantovaltuudet ovat merkityksellisiä perustuslain 80 §:n 1 momentin kannalta, jonka mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan.

Euroopan unionin varoista kokonaan tai osittain rahoitettavia viljelijätukia koskevassa kansallisessa lainsäädännössä on hyvin paljon viittauksia Euroopan unionin lainsäädäntöön. Lisäksi kansallisessa lainsäädännössä on huomattavan paljon valtuussäännöksiä antaa lakia tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Viittaus Euroopan unionin lainsäädäntöön toimii perussäännöksenä valtuussäännökselle, mikä on perusteltua ottaen huomioon, että viljelijätukia koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö on sekä jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa oikeutta että hyvin yksityiskohtaista lainsäädäntöä. Esimerkiksi suorien tukien lain tuotantosidonnaisia eläinperusteisia korvauksia koskevien 20 ja 22 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä palkkion myöntämisen edellytyksistä, rahoituksesta, tukialueista, saaristoalueista, tukimääristä, palkkiotasoina, keskimääräisen eläinmäärän laskemisesta sekä muista kyseisen palkkion ehdoista. Euroopan unionin lainsäädäntöä tarkentavien säännösten antamista valtioneuvoston asetuksella on pidetty välttämättömänä Euroopan unionin lainsäädännön yksityiskohtaisuuden ja lainsäädännön joustavuuden kannalta. Myös markkinahäiriötilanteisiin

liittyvissä säännöksissä on kyse samantyyppisestä tilanteesta.

Euroopan unionin lainsäädännön kokonaisuus rajoittaa ehdotettua mahdollisuutta antaa valtioneuvoston asetuksia sekä valtioneuvoston asetusten sisältöä. Esimerkiksi tilatukilain säätämisen yhteydessä (HE 17/2005 vp) perustuslakivaliokunta on ottanut lausunnonaan (PeVL 25/2005 vp) nimenomaisesti kantaa ehdotettuihin valtioneuvoston asetuksenantovaltuuksiin. Mainitussa launnossa perustuslakivaliokunta totesi muun muassa seuraavaa: ”Valtuussäännösten näennäisestä väljyydestä huolimatta asetuksenantajan toimivalta ei ole täysin rajoittamatonta. Valtioneuvoston toimivaltaa rajoittaa lakiehdotuksen säännösten lisäksi tilatukijärjestelmästä annettu Euroopan yhteisön verraten yksityiskohtainen lainsäädäntö. Tämä sääntely muodostaa valiokunnan maataloustukijärjestelmien sääntelystä lausumat aiemmat kannanotot huomioon ottaen sen kokonaisuuden, jota ”tarkempia” säännöksiä valtioneuvosto voi valtuuksien nojalla yleensä antaa (PeVL 46/2001 vp, s. 2/I, PeVL 47/2001 vp, s. 2-3, PeVL 48/2001 vp, s. 3/II). Useissa valtuussäännöksissä asetuksenantajan toimivaltaa on vielä nimenomaisella maininnalla sidottu EY-lainsäädäntöön (PeVL 45/2001 vp, s. 5/II).” Perustuslakivaliokunnan omaksumaa linjaa maataloustukia koskevan lainsäädännön asetuksenantovaltuuksien hyväksyttävyyden osalta on käsitelty myös esimerkiksi perustuslakivaliokunnan launnossa PeVL 16/2007 vp.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotetut lait voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan käsiteltäväksi seuraavat lakiehdotukset.

1.

Laki**maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

muutetaan maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) 2 §:n 1 momentin 4 kohta ja 3 §:n 34 kohta, sellaisena kuin niistä on 3 §:n 34 kohta laissa 1194/2013, sekä

lisätään lain 2 §:n 1 momenttiin uusi 5 kohta, 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1194/2013, uusi 35 kohta sekä lakiin uusi 36 a § ja sen edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään:

4) markkinajärjestelyasetuksessa tarkoitettujen tuontitullien ja lisätuontitullien kantamisesta säädetään tullilaissa (1466/1994);

5) markkinahäiriötilanteissa viljelijöille myönnettävistä tuista säädetään Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle (193/2013) annetussa laissa.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

34) *EU:n interventiolainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen II osan I osaston I luvun 1, 2 ja 4 jakson, horisontaalasetuksen 7, 8, 58—60, 62 ja 64 artiklojen ja niiden täytäntöönpanosta annetun sekä vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annetun

maataloustuotteiden julkista varastointia koskevan EU:n lainsäädännön säännöksiä;

35) *markkinahäiriötilanteella* markkinajärjestelyasetuksen 219—221 artiklassa tarkoitettua tilannetta.

Markkinahäiriöt

36 a §

Tuki markkinahäiriötilanteessa

Markkinahäiriötilanteessa voidaan valtioneuvoston asetuksella antaa tarkempia säännöksiä markkinajärjestelyasetuksen 219—221 artiklan nojalla myönnettävän tuen käyttöönottoa, tuen saajaa, tuen myöntämisen edellytyksiä, tuen määrää, tukikelpoisia kustannuksia, tuen hakemista, tuen myöntämistä, tarvittavia selvityksiä ja määräaikoja koskevista vaatimuksista Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki**Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain (193/2913) 1 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa / , uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 25 a § ja sen edelle uusi 4 a luvun otsikko seuraavasti:

1 §

Sovellettamisala

Tätä lakia sovelletaan maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 992/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013, jäljempänä *markkinajärjestelyasetus*, 219—221 artiklan nojalla viljelijälle markkinahäiriötilanteessa myönnettävän tuen myöntämiseen ja maksamiseen.

4 a luku

Markkinajärjestelyasetuksen nojalla myönnettävä tuki

25 a §

Tuki markkinahäiriötilanteessa

Markkinahäiriötilanteessa voidaan valtioneuvoston asetuksella antaa tarkempia säännöksiä markkinajärjestelyasetuksen 219—221 artiklan nojalla myönnettävän tuen käyttöönottoa, tuen saajaa, tuen myöntämisen edellytyksiä, tuen määrää, tukikelpoisia kustannuksia, tuen hakemista, tuen myöntämistä, tarvittavia selvityksiä ja määräaikoja koskevista vaatimuksista Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (192/2013) 11 §:n 1 momenttiin,
sellaisena kuin se on osaksi laeissa / ja / , uusi 3 a kohta seuraavasti:

11 §

Kunta

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 _____ .

Kunta tekee päätöksen:

3 a) suorien tukien lain 5 §:ssä tarkoitetun
ennakkoluvan myöntämisestä;

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2014

Pääministeri

ALEXANDER STUBB

Maa- ja metsätalousministeri *Petteri Orpo*

1.

Laki**maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

muutetaan maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) 2 §:n 1 momentin 4 kohta ja 3 §:n 34 kohta, sellaisena kuin niistä on 3 §:n 34 kohta laissa 1194/2013, sekä

lisätään lain 2 §:n 1 momenttiin uusi 5 kohta, 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1194/2013, uusi 35 kohta sekä lakiin uusi 36 a § ja sen edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään:

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään:

4) markkinajärjestelyasetuksessa tarkoitettujen tuontitullien ja lisätuontitullien kantaamisesta säädetään tullilaissa (1466/1994).

4) markkinajärjestelyasetuksessa tarkoitettujen tuontitullien ja lisätuontitullien kantaamisesta säädetään tullilaissa (1466/1994);

5) *markkinahäiriötilanteissa viljelijöille myönnettävistä tuista säädetään Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle (193/2013) annetussa laissa.*

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

34) *EU:n interventiolainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen II osan I osaston I luvun 1, 2 ja 4 jakson, horisontaaliasetuksen 7, 8, 58—60, 62 ja 64 artiklojen ja niiden täytäntöönpanosta annetun sekä vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annetun maataloustuotteiden julkista varastointia koskevan EU:n lainsäädännön säännöksiä.

34) *EU:n interventiolainsäädännöllä* markkinajärjestelyasetuksen II osan I osaston I luvun 1, 2 ja 4 jakson, horisontaaliasetuksen 7, 8, 58—60, 62 ja 64 artiklojen ja niiden täytäntöönpanosta annetun sekä vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annetun maataloustuotteiden julkista varastointia koskevan EU:n lainsäädännön säännöksiä;

35) *markkinahäiriötilanteella* markkinajärjestelyasetuksen 219—221 artiklassa tarkoitettua tilannetta.

Markkinahäiriöt

36 a §

Tuki markkinahäiriötilanteessa

Markkinahäiriötilanteessa voidaan valtioneuvoston asetuksella antaa tarkempia säännöksiä markkinajärjestelyasetuksen 219—221 artiklan nojalla myönnettävän tuen käyttöönottoa, tuen saajaa, tuen myöntämisen edellytyksiä, tuen määrää, tukikelpoisia kustannuksia, tuen hakemista, tuen myöntämistä, tarvittavia selvityksiä ja määräaikoja koskevista vaatimuksista Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki**Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään Euroopan unionin suorista tuista maataloudelle annetun lain (193/2913) 1 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa / , uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 25 a § ja sen edelle uusi 4 a luvun otsikko seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Soveltamisala**Soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 992/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013, jäljempänä **markkinajärjestelyasetus**, 219—221 artiklan nojalla viljelijälle markkinahäiriötilanteessa myönnettävän tuen myöntämiseen ja maksamiseen.

4 a luku

Markkinajärjestelyasetuksen nojalla myönnettävä tuki

25 a §

Tuki markkinahäiriötilanteessa

Markkinahäiriötilanteessa voidaan valtioneuvoston asetuksella antaa tarkempia säännöksiä markkinajärjestelyasetuksen 219—221 artiklan nojalla myönnettävän tuen käyttöönottoa, tuen saajaa, tuen myöntämisen edellytyksiä, tuen määrää, tukikelpoisia kustannuksia, tuen hakemista, tuen myöntämistä, tarvittavia selvityksiä ja määräaikoja koskevista vaatimuksista Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyissä rajoissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain (192/2013) 11 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa / ja / , uusi 3 a kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

11 §

Kunta

Kunta

Kunta tekee päätöksen:

Kunta tekee päätöksen:

3 a) suorien tukien lain 5 §:ssä tarkoitetun ennakkoluvan myöntämisestä;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .